

Παραγωγή Βοηθητικού Εκπαιδευτικού Υλικού για την Εισαγωγή
Θεμάτων Σχετικά με τα Φύλα στην Εκπαιδευτική Διαδικασία

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΡΧΙΚΗΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ 2000-2006

ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ

Κατηγορία Πράξης 4.1.1.δ.

**ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ
ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ**

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ - ΓΥΜΝΑΣΙΟ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΙΝΤΕΟΤΑΙΝΙΑ:

**«ΤΑ ΚΟΡΙΤΣΙΑ, ΤΑ ΑΓΟΡΙΑ, Η ΜΠΑΡΜΠΙ ΚΑΙ ΤΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ»**

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΠΑΙΔΕΙΑ ΜΠΡΟΣΤΑ
2^ο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΦΠΨ
ΤΟΜΕΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ

Το έργο συγχρηματοδοτείται 75% από το Ε.Κ.Τ. και 25% από Εθνικούς πόρους

**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΡΧΙΚΗΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ 2000-2006**

ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ

ΕΝΕΡΓΕΙΑ 4.1.1:

«ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ
ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ»

Κατηγορία πράξεων 4.1.1.δ

*«Παραγωγή βοηθητικού εκπαιδευτικού υλικού για την εισαγωγή
θεμάτων σχετικά με τα φύλα στην εκπαιδευτική διαδικασία»*

ΠΑΚΕΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2.1

«ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ- ΠΟΛΥΜΕΣΙΚΟ ΥΛΙΚΟ»

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ:

ΜΑΡΑΓΚΟΥΔΑΚΗ ΕΛΕΝΗ

ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ Φ.Π.Ψ. ΤΟΥ ΠΑΝ/ΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΠΑΚΕΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

ΠΑΡΑΔΕΙΣΗ ΜΑΡΙΑ

ΛΕΚΤΟΡΑΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΜΕΣΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΟΥ ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΠΑΝ/ΜΙΟΥ

ΕΡΕΥΝΑ ΥΛΙΚΟΥ:

ΣΠΗΛΙΩΠΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΑ – ΠΑΠΑΘΕΟΦΙΛΟΠΟΥΛΟΥ ANNA

ΜΟΝΤΑΖ-ΣΚΗΝΟΘΕΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

ΣΠΗΛΙΩΠΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ:

ΠΑΝ/ΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Μαραγκουδάκη Ελ.

Επ. Καθηγήτρια

Μαυρογιώργος Γ.

Καθηγητής

Νούτσος Χ.

Καθηγητής

Παλαιολόγου Α.

Επ. Καθηγήτρια

Σιάνου Ελ.

Επ. Καθηγήτρια

Α.Π.Θ.

Δεληγιάννη-Κουϊμτζή Β.

Καθηγήτρια

Ζιώγου Σ.

Αν. Καθηγήτρια

Κογκίδου Δ.

Αν. Καθηγήτρια

Τρέσσου Ε.

Αν. Καθηγήτρια

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝ/ΜΙΟ

Καντζάρα Β.

Λέκτορας

Παραδείση Μ.

Λέκτορας

Στρατηγάκη Μ.

Επ. Καθηγήτρια

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ:

Εξωτερικοί Συνεργάτες και Διορισμένοι Εκπαιδευτικοί με έδρα τα Ιωάννινα, τη Θεσ/νίκη και την Αθήνα

ΤΟ ΥΛΙΚΟ

Το **έντυπο υλικό** περιλαμβάνει τα παρακάτω πακέτα:

- ✓ Βιβλίο-εγχειρίδιο για τους/τις εκπαιδευτικούς (ασκήσεις ευαισθητοποίησης) (Π.Ε 1.1)
- ✓ Βιβλίο για τα νέα επαγγελματικά προφίλ (Π.Ε. 1.2)
- ✓ Φυλλάδια συμπληρωματικά των σχολικών εγχειριδίων (Π.Ε. 1.3)
- ✓ Βιβλίο-συλλογή δοκιμίων (Π.Ε. 1.4)

Το **ηλεκτρονικό υλικό** περιλαμβάνει:

- ✓ Οπτικοακουστικό/ πολυμεσικό υλικό (Π.Ε. 2.1):
2 CD-ROM και 2 Βιντεοταινίες– 1 για κάθε ηλικιακή ομάδα (11-15 χρονών και 15-18 χρονών)
- ✓ Δικτυακό τόπο/ ιστοσελίδες (Π.Ε. 2.2)

Μικρό σημείωμα για την δημιουργία των δύο βιντεοκασετών.

Οι βιντεοταινίες καθώς και το συνοδευτικό εγχειρίδιο που κρατάτε στα χερίά σας εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Έργου «Παραγωγή βοηθητικού εκπαιδευτικού υλικού για την εισαγωγή θεμάτων σχετικών με τα φύλα στην εκπαιδευτική διαδικασία» (ΕΠΕΑΕΚ 4.1.1.δ.) του ΥΠΕΠΘ. και εντάσσεται στον Άξονα Προτεραιότητας 4 του ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ ("Προγράμματα υποστήριξης της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης για γυναίκες"). Το πρόγραμμα χρηματοδοτείται κατά 25% από Εθνικούς Πόρους και κατά 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), αποστολή του οποίου είναι η συμβολή στην ανάπτυξη της απασχόλησης, χάρη στην προώθηση της απασχολησιμότητας, του επιχειρηματικού πνεύματος, της ικανότητας προσαρμογής και της ισότητας των ευκαιριών καθώς και επένδυση στους ανθρώπινους πόρους. Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. www.epeaek.gr

Η ομάδα παραγωγής των δύο μικρών ταινιών ξεκίνησε την προσπάθειά της έχοντας υπόψιν της εξίσου την εκπαιδευτική και την «καλλιτεχνική»-ψυχαγωγική διάσταση. Αυτό που κυρίως θέλαμε να αποφύγουμε ήταν η από καθέδρας διδασκαλία των επιμέρους θεμάτων του προγράμματος γι αυτό και τα κομμάτια συνεντεύξεων που χρησιμοποιήθηκαν είναι εξαιρετικά περιορισμένα και «επενδύονται» με ποικίλο κινηματογραφικό υλικό. Αυτό σήμαινε μια τεράστια και επίπονη έρευνα σε ευρύ πεδίο κινηματογραφικών ταινιών, μια ηθελημένη εναλλαγή τόνου και ρυθμού, αποτέλεσμα της υιοθέτησης γρήγορου και «νευρικού» μοντάζ, την όσο το δυνατό συχνότερη αντιπαράθεση χιούμορ και συγκίνησης ώστε να παραμείνει αμείωτο το ενδιαφέρον των παιδιών αφενός και τα επιχειρήματά μας να αποδειχθούν πειστικότερα αφετέρου. Όσον αφορά ειδικότερα στις εικόνες που επιλέξαμε τα κριτήριά μας ήταν:

- η ανάδειξη της ιστορικής προοπτικής και των αγώνων των γυναικών, ώστε οι σημερινές γενιές να μην θεωρούν αυτονόητα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, να συνειδητοποιήσουν την αναγκαιότητα της αντίστασης στα στερεότυπα και κυρίως
- ότι ο αγώνας για την ισότητα και την εξάλειψη του σεξισμού συνεχίζεται
- η ανάδειξη της κυρίαρχης «θηλυκότητας» και «αρσενικότητας» ως κατασκευών που όχι μόνον δεν αντιστοιχούν σε δεδομένα της φύσης, αλλά χρησιμοποιούνται για την διαιώνιση των σχέσεων εξουσίας, την αύξηση της κατανάλωσης και των τεράστιων κερδών των βιομηχανιών μόδας, αισθητικής, πλαστικής χειρουργικής κλπ
- ότι θύματα του συνήθους σεξισμού και της ασυνείδητης οικειοποίησης των στερεοτύπων είναι όχι μόνον οι γυναίκες αλλά και οι άνδρες
- ότι εκτός από την ανδρική καταπίεση οι γυναίκες είναι συχνά θύματα των δικών του προκαταλήψεων για τη «γυναικεία φύση» (παιδικός σταθμός)
- ότι οι προκαταλήψεις αρχίζουν από τη βρεφική ηλικία και χρειάζεται μεγάλη προσοχή για να συνειδητοποιεί κανείς το εύρος και το βάθος τους
- ότι η απειλή που αντιπροσωπεύει τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, την επιστήμη, την τέχνη και την πολιτική έχει ως αποτέλεσμα την «σμίκρυνση» της εικόνας τους στο δημόσιο χώρο και την υιοθέτηση ανορεξικών και κοριτσιίστικων προτύπων ομορφιάς και θηλυκότητας, αντίστοιχη και ως ένα βαθμό εξίσου καταπιεστική είναι η «μεγέθυνση» της εικόνας των ανδρών

- **ότι στην περίπτωση της πορνογραφίας η ταπείνωση και ο εξευτελισμός της γυναίκας φτάνει στο έσχατο στάδιο και αυτό θεωρείται όχι μόνον «σέξι» αλλά και φυσικό.**

Κλείνοντας ελπίζουμε τα συμπεράσματά μας να είναι σαφή: η υποχώρηση των προτύπων της γυναικείας παθητικότητας και της ανδρικής επιθετικότητας είναι ευεργετική και για τα δύο φύλα, για τις μεταξύ τους σχέσεις, και για την ανατροφή των επόμενων γενιών.

**Η ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΠΑΚΕΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΠΑΡΑΔΕΙΣΗ ΜΑΡΙΑ**

ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΒΙΝΤΕΟΤΑΙΝΙΕΣ

Θα ήταν καλό να υπάρχει μια μικρή εισαγωγή πριν την προβολή και μία κατευθυνόμενη συζήτηση μετά.

«Τα Κορίτσια, τα Αγόρια, η Μπάρμπι και τα Μαθηματικά»

Μαθητές/τριες 11-15 ετών (τελευταίες τάξεις του Δημοτικού και όλες οι τάξεις του Γυμνασίου)

Δείγμα Εισαγωγής

Αυτή την ώρα θα δούμε μια ταινία που μιλάει για τη θέση της γυναίκας στην κοινωνία. Θα δούμε πόσο διαφορετικά αντιμετωπιζόνταν οι γυναίκες από τους άνδρες στο παρελθόν και τι γίνεται σήμερα. Πως δημιουργήθηκαν αυτές οι αλλαγές και τι σημαίνουν. Θα δούμε τις διαφορές που εξακολουθούν να υπάρχουν όσον αφορά την επιλογή του επαγγέλματος, την οικογένεια, την πολιτική, ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες. Θα δούμε επίσης ποιες είναι οι εικόνες ομορφιάς και γοητείας που κατασκευάζει η τηλεόραση, τα έντυπα και ο κινηματογράφος για τους άνδρες και τις γυναίκες. Αφού τελειώσει η προβολή της ταινίας θα κάνουμε μια συζήτηση για όλα αυτά τα θέματα και θα προσπαθήσουμε να βγάλουμε κάποια συμπεράσματα.

Δείγμα Συζήτησης

Σ' ένα αρχικό στάδιο θα ήταν καλό να ερωτηθούν τα παιδιά αν τους άρεσε η ταινία και τι αποκόμισαν. Στη συνέχεια προτείνεται η δημιουργία κατευθυνόμενης συζήτησης με ερωτήσεις όπως οι ακόλουθες:

- 1) Τι μας λέει η ταινία για τις διαφορές ανδρών και γυναικών τον προηγούμενο αιώνα; (Διαφορές στην εκπαίδευση, τη δυνατότητα άσκησης επαγγέλματος, τη σωματική άσκηση, το δικαίωμα ψήφου και ιδιοκτησίας τη συμπεριφορά στο δημόσιο χώρο («...ο Λόρυ φλερτάρει και πίνει χωρίς να τον κατηγορεί κανείς ...» και έχει όλα τα παραπάνω δικαιώματα...))
- 2) Τι έγινε στις 8 Μαρτίου του 1857; (ίσα μεροκάματα, 8ωρο). Πώς απέκτησαν οι γυναίκες το δικαίωμα ψήφου;

- **(1° Συμπέρασμα: Πίσω από τις αλλαγές που σήμερα μας φαίνονται φυσικές υπάρχουν αγώνες και (αιματηρές κάποτε) διεκδικήσεις των γυναικών.**
- 3) Τι μας λέει η ταινία (απόσπασμα *Εριν Μπρόκοβιτς* με Τζούλια Ρόμπερτς) για τη σημερινή εποχή ως προς τον συνδυασμό εργασίας/οικογένειας;
- **(2° Συμπέρασμα: Παρά τις αλλαγές και βελτιώσεις οι γυναίκες θα πρέπει να συνεχίσουν να διεκδικούν ίσες ευκαιρίες και δυνατότητες στην επιλογή του επαγγέλματος και τις οικογενειακές υποχρεώσεις, ενώ οι άνδρες θα πρέπει να καταλάβουν ότι η οικογένεια απαιτεί ίση συμμετοχή και των δύο μερών).**
- 4) Τι βλέπουμε στην ταινία για τη συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική; Τι μπορεί να ενισχύσει τη συμμετοχή των γυναικών (ποσόστωση= ίσος αριθμός ανδρών / γυναικών στα ψηφοδέλτια). Η εφαρμογή του μέτρου άρχισε από τη Σουηδία που σήμερα έχει ίσο αριθμό ανδρών / γυναικών στην πολιτική).
- 5) Τι γίνεται με τα παιδικά παιχνίδια; (φράση Αρβελέρ, Μπάρμπι)
- **(3° Συμπέρασμα: Οι προκαταλήψεις αρχίζουν από την παιδική ηλικία γι αυτό είναι τόσο ισχυρές)**
- 6) Υπάρχουν πράγματι επαγγέλματα ανδρικά και γυναικεία; Έχουν μόνο οι άνδρες ή και οι γυναίκες προκαταλήψεις για τα επαγγέλματα; (παιδικός σταθμός, ενασχόληση με τα μαθηματικά). Ποια πρέπει να είναι τα κριτήριά μας όταν ζητάμε δουλειά;
- **(4° Συμπέρασμα: Οι προκαταλήψεις αφορούν και τα δύο φύλα. Είναι πολύ σημαντικό να μην προσθέτουμε στους εξωτερικούς περιορισμούς ως προς την επιλογή επαγγέλματος και εσωτερικούς).**
- 7) Ποια είναι τα γυναικεία πρότυπα ομορφιάς που κατασκευάζει η εικόνα; Ποια είναι τα πρότυπα «θηλυκότητας» και «αρρενωπότητας» σήμερα και πως κατασκευάζονται; Ποια είναι η εξέλιξή τους από τη δεκαετία του '50 μέχρι σήμερα;
- **(5° Συμπέρασμα:**

α) Όσο αυξάνει η παρουσία των γυναικών στο δημόσιο χώρο τόσο λεπτότερη σιλουέτα απαιτείται να έχουν, τόσο λιγότερο χώρο πρότυπα ομορφιάς.

β) Οι περιορισμοί που επιβάλλονται και στα δύο φύλα είναι απάνθρωποι. Οι άνδρες είναι υποχρεωμένοι να φορούν τη μάσκα του ατρόμητου ενώ το σώμα της γυναίκας μπορεί να χρησιμοποιηθεί με κάθε τρόπο προκειμένου να πουληθεί ένα προϊόν.

γ) Στην περίπτωση της πορνογραφίας η ταπείνωση και ο εξευτελισμός της γυναίκας φτάνει στο έσχατο στάδιο και αυτό θεωρείται όχι μόνον «σέξι» αλλά και φυσικό.

- 8) Τι μας δείχνει η ταινία *Άνδρες με τα όλα τους (Full Monty)*; Είναι η ανατροπή των κυρίαρχων ανδρικών στερεοτύπων. απελευθερωτική και για τα δύο φύλα;

Συμπεράσματα

Οι γυναίκες κατάφεραν με πολλούς αγώνες και προσπάθειες να βελτιώσουν τη θέση τους στην κοινωνία· ωστόσο πολλά προβλήματα παραμένουν προς επίλυση και οι προσπάθειες για την ανατροπή των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων πρέπει να είναι συνεχείς και επίμονες. Μόνον οι αγώνες και οι διεκδικήσεις και των δύο φύλων καθώς και η προσπάθεια αλληλοκατανόησης και σεβασμού μπορούν να κάνουν την κοινωνία πιο δίκαιη και ανθρώπινη.

**Η ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΠΑΚΕΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΠΑΡΑΔΕΙΣΗ ΜΑΡΙΑ**